

Kulturskolen som kulturbærer

Sámi kulturfága i kulturskolen

1984 40 år 2024

*Per Anders Store - rektor, Sør-Varanger kulturskole
6. Februar 2025*

Historikk

- «Joikeprosjektet» i 2011, med Annemarie Kjeldsø som prosjektleder og Berit Alette Mienna som faglig ansvarlig. Det var støttet av Sámediggi.
- Prosjektet har møtt støtte og aksept fra kommunen, både ved kulturskolens ledelse, kommunens ledelse og politisk.
- Utviklet seg videre til å bli et fast tilbud i kulturskolen fra vinteren 2018, med et eget budsjett fra Sør-Varanger kommune og Berit Alette Mienna ble ansatt, og er fortsatt i stillingen.

Forankringer

- Barnekonvensjonens artikler 30 og 31
- Kulturskolens nasjonale rammeplan
- Sør-Varanger kulturskoles lokale læreplan
- Sør-Varanger kommunes strategiske oppvekstplan
- Ønsker og behov fra samer i Sør-Varanger

Strategisk oppvekstplan, Sør-Varanger kommune

Hovedmål - Fokusområde A

Livsmestring og inkludering

1. Barn og unge skal møtes med respekt og varme. De skal høres, synes og bli lyttet til.
2. Sør-Varanger kommune skal legge til rette for en helsefremmende oppvekst, med trygge rammer.
3. I Sør-Varanger skal alle barn og unge oppleve mestring, og ha mulighet til å utvikle sine evner uavhengig av kulturell og sosioøkonomisk bakgrunn, funksjonsnivå, kjønnsidentitet eller seksuell legning.
4. Sør-Varanger har et språklig og kulturelt mangfold. Kunnskap om mangfoldet gir tilhørighet, kompetanse og stolthet.
5. I Sør-Varanger er den samiske, finske og kvenske kulturen og historia en viktig identitetsskaper som skal styrkes og utvikles.

Hvordan jobber vi med samisk
kulturfag?

Viktige prinsipper

- Tilbud gis til alle barn og unge.
 - Alle barn har rett til å kjenne til, oppleve og ta del i sin lokale kulturarv
 - Skaper trygge arenaer for samiske barn og unge innenfor det samiske fellesskapet, slik at de kan stå frem med og uttrykke sin samiske identitet sammen med sine jevnaldrende på en likeverdig arena.
 - Skaper forståelse for samisk språk og kultur i de kommende generasjoner
- Tilbud gis til alle aldersgrupper
 - Barnehagealder, skolealder og voksne
 - Et mål er at barn skal kunne oppleve å være i det samiske både i skole/barnehage, hjemme og i samfunnet rundt seg
 - For at samisk kultur skal kunne ha best mulig vekstgrunnlag i lokalsamfunnet må man løfte frem den samiske identiteten, språket og kulturen som finnes blant voksne og eldre.
- Alminneliggjøring og av-eksotifisering av den samiske kulturen og det samiske folket

Tilbud og arbeidsmåter

- Joik og fortellinger i barnehagene
 - Alle barnehager i kommunen
- Duodji og joik i skolene
 - Samarbeid med barneskole
 - Samarbeid med ungdomsskole
 - Spesielt godt samarbeid med Kirkenes skole med duodji i ungdomsskolen.
 - Forsterkning til elever med samisk språk i skolene, både nordsamisk og skoltesamisk tilbud, samt samisk barnehage på Sandnes.

Tilbud og arbeidsmåter

- Tilbud til voksne
 - Kursvirksomhet
 - Joikegruppa Min Jienat
- Samarbeid og erfaringsdeling
 - Med frivillige lag og foreninger
 - Deltakelse i arbeidsgrupper knyttet til sámí álbmotbeaivi og den lokale festivalen Giisák'eaiss.

Erfaringer

- Samisk språk, kultur, og kunstuttrykk er tett vevd sammen, og man må ha fokus på alt samtidig for å oppnå gode resultater.
 - Vi har sterkt fokus på å bruke samisk språk bla. når vi jobber med duodji, og bruker samiske ord og uttrykk konsekvent i undervisningen.
 - Dette gir språklig utbytte samtidig som barn og unge får lære kunstuttrykk og kjennskap til samisk kultur.
- Praktisk arbeid som innebærer kulturbæring og språk er gode arenaer for barn og unge til å snakke om og utforske sin samiske identitet i en trygg og komfortabel ramme.
- Kontinuitet og samarbeid er veldig viktig for å sørge for en god utvikling. Vi har vært veldig heldige med at vi har hatt de samme fagpersonene tilgjengelig i 14 år.

Erfaringer

- Å inkludere, løfte frem og støtte lokale kulturbærere er viktig og nyttig
 - Lokale veiledere som bidrar i duodji-tilbudet til grunnskolene sørger for lokal tilknytning og ivaretagelse av lokale uttrykk og tradisjoner
 - Vi ser at personer i kommunen som har deltatt på kurs i regi av kulturskolen har blitt ressurspersoner i lokalsamfunnet.
- Dette gir oss litt «hastverk» - mange lokale kulturbærere blir stadig eldre, og vi må sørge for at deres erfaring og kunnskap blir videreført
- Tilbud som gis til flere generasjoner samtidig er effektive for å oppnå målene og prinsippene vi har satt oss

Erfaringer

- Kulturbæring i praksis
 - Kunnskapen som våre deltakere mottar inkluderer også en bevissthet om at kunnskapen skal deles.
 - Man oppfordres til å spørre om hjelp og til å hjelpe hverandre.
 - Dette skaper identitet og bidrar til å videreføre samisk kultur
 - Synliggjør samisk identitet og kultur – hos den enkelte deltaker men også i lokalsamfunnet

Utfordringer

- Stort press på tidsressursene våre
 - Store behov og mange ønsker fra mange aktører – når man «løfter på lokket» er det mange uoppfylte behov i den samiske befolkningen
 - Det ønskes mer bidrag i barnehagene
 - Samisklærere i grunnskolen har behov for bistand
 - Stadige forespørsler om kurs, opptredener etc.
 - Vi ser behovet for å delta i prosjekter, utvalg, arbeidsgrupper
- Dette fører til at eget utviklingsarbeid blir krevende – vi har ikke nok ressurser til god ledelse og god utvikling samtidig som vi leverer tilbud som både oppfyller ønsker og behov i kommunen og innfrir våre egne mål og prinsipper.

Utfordringer

- Økonomi
 - Vi har bevisst valgt å ikke organisere mesteparten av vår aktivitet som «tradisjonelle» kulturskoletilbud med brukerbetaling, men i tett samarbeid med grunnskolene og barnehagene. Dette er en effektiv måte å nå mange barn og unge på!
 - Kurs for voksne har deltakeravgift og materiellavgift, men joikegruppe beholdes gratis.
- Begrunnelser for disse valgene:
 - Vi ser at mange barn og unge allerede velger bort kulturskole av økonomiske årsaker.
 - Terskelen for å utfordre seg selv og utforske sin samiske identitet er allerede høy for mange personer, og en deltakeravgift/påmelding kan ofte være «fjæra på vektskålen».

Giitu – spä'sseb

Kontaktinfo:

Epost: past@svk.no

Telefon: 7987 17 14

1984 40 år 2024